

Broj: **Oi-K-BL-540/23**

Datum: 07.07.2023. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Dom naroda Parlamenta Federacije
Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo**Bosna i Hercegovina**
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primljeno: 14-07-2023			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/2	-02-	175	123

Predmet: Odgovor na delegatsko pitanje, dostavlja se**Veza:** *Vaš akt broj: 05/2-02-185/23 od 03.06.2023. godine*

Poštovani,

Institucija Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: institucija Ombudsmena) dana 06.07.2023. godine zaprimila je akt broj: 05/2-02-185/23 od 03.06.2023. godine, kojim se instituciji Ombudsmena dostavlja delegatsko pitanje delegatkinje Aide Obuće, a kako slijedi:

„U kojoj fazi je implementacija presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Hadžimejlić i ostali protiv Bosne i Hercegovine od 03 novembra 2015. godine?“

Образложење

Iz navedene presude proizilazi da u BiH postoji strukturalni problem u pogledu postupanja sa osobama kojima je oduzeta poslovna sposobnost i koja se smještaju u ustanove socijalne zaštite, a bez primjene standarda kontrole koje zahtijeva Evropska konvencija o ljudskim pravima. Odnosno da postoji potencijalno značajan broj osoba u slučajnoj situaciji, koje imaju osnova da podnesu predstavku Sudu u Strasbourgu. Zanima me u kojoj je fazi harmonizacija relevantnog zakonodavstva u BiH sa standardima ljudskih prava koja proizilaze iz Konvencije.

S tim u vezi, i tražim da se delegatska pitanja proslijede na sve navedene adrese i da se svaki od adresanata očituje u skladu sa svojim nadležnostima.“

Imajući u vidu navedeno, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ombudsmeni Bosne i Hercegovine) u nastavku dostavljaju odgovor na postavljeno delegatsko pitanje.

Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom 2009. godine, čime je prihvatila i ključne principe na kojima se zasniva Konvencija i obavezala se da materijalne odredbe Konvencije ugradi u svoje zakonodavstvo, a s ciljem osiguranja jednakopravnosti i punopravnog učešća osoba s invaliditetom u društvu bez bilo kojeg oblika diskriminacije.

Osnovna svrha Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom jeste promicanje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda svih osoba s invaliditetom i promicanje poštivanja njihovog urođenog dostojanstva. Članom 4. Konvencije UN-a, države potpisnice obavezuju se osigurati puno ostvarivanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za osobe s invaliditetom bez diskriminacije na osnovu invaliditeta. S tim ciljem, države potpisnice se obavezuju da će, između ostalog, prihvatiti i zakonodavne, upravne i druge mjere za provođenje prava priznatih ovom Konvencijom

Evropska komisija je u Izvještaju o napretku za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu ukazala na oblasti u kojima je potrebno prioritarno djelovati, te u tom kontekstu istakla da su osobe s invaliditetom među najugroženijim grupama, te da nije bilo napretka u rješavanju problema koji su prethodno identifikovani, posebno u pogledu lišavanja pravne sposobnosti, diskriminacije na osnovu statusa, kao i pristupačnosti objekata.¹

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine podsjećaju da je od donošenja odluke Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine,² proteklo više od sedam godina. Još uvijek nisu ispunjene pretpostavke za implementaciju navedene presude, a očigledno je i da ne postoji volja da se pristupi izmjeni zakonodavstva, što bi otvorilo put ka implementaciji navedene presude.³

Izvještaj Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine za 2022. godinu jasno identifikuje ovaj problem kao oblast u kojoj se nije desio napredak, te se jasno navodi da „*Zakon i dalje dozvoljava da osobe s invaliditetom budu lišene poslovne sposobnosti u sudskom postupku – kršeći međunarodne konvencije*“.

Cijeneći važnost predmetne problematike, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine, održali su dana 13.04.2023. godine, u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Sarajevu, sastanak sa organizacijama civilnog društva u Bosni i Hercegovini na temu: „Smještaj osoba sa duševnim smetnjama u ustanove socijalne zaštite“.

Cilj sastanka bio je razmjena dosadašnjih praksi kada je riječ o smještaju osoba sa duševnim smetnjama, te ujedno i prilika za konstruktivnu diskusiju, a sve sa ciljem iznalaženja najefikasnijih rješenja, usklađenih sa UN Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom. Također, cilj sastanka

¹ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu, str. 35;

https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/izvjestaj-o-bosni-i-hercegovini-za-2022-godinu_1666693844.pdf

² Presuda Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, dostupno na

http://www.mhrr.gov.ba/ured_zastupnika/odluke/PRESUDA%20HADZIMEJLIC%20I%20DRUGI%20protiv%20BIH.pdf;

³ Evropski sud za ljudska prava je 3. novembra 2015. godine donio presudu u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine. ESLJP je u ovom predmetu utvrdio povredu člana 5. (pravo na slobodu i sigurnost) Evropske konvencije o ljudskim pravima, jer su aplikanti niz godina bili smješteni u ustanovi socijalne zaštite JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica „Drin“ u Fojnici bez valjanog pravnog osnova, odnosno bez sudske odluke, budući da nije obezbijedena kontinuirana sudska kontrola opravdanosti i cjelishodnosti zadržavanja aplikanata u toj i sličnim ustanovama socijalne zaštite. Iz navedene presude proizlazi da u BiH postoji strukturalni problem u pogledu postupanja s osobama kojima je oduzeta poslovna sposobnost i koja se smještaju u ustanove socijalne zaštite, a bez primjene standarda kontrole koje zahtijeva Evropska konvencija o ljudskim pravima. Drugim riječima, postoji potencijalno značajan broj osoba u sličnoj situaciji, koje imaju osnova da podnesu predstavku Sudu u Strasbourgu, te je nužno hitno pristupiti harmonizaciji relevantnog zakonodavstva u BiH sa standardima ljudskih prava koja proizlaze iz Konvencije.